91
M-95

مختصر جغرافیا

(توزه‌تیلوب ۴ نچی مرتبه باصیلدی)

اثر:
محمد فاتح کریمی

Академия Наук СССР
Научная библиотека
Казахстанский филиал

ناشرلری:
« کریموف ، حسینوف وشرکاسی »

اورنبورغ
« کریموف ، حسینوف وشرکاسی » نڭ پاراوای مطبعه‌سی
۱۹۰۹

ПРОВЕРЕНО 1953 г.

جغرافیا

جغرافیا یرنك احوالنی بلدره طورغان بر فندر . یر توگره‌ك اولوب ، او ستینك دورتدن بر الوشی قوری ، اوچ الوشی صودر .

یر: آوروپا، آسیا، آفریقا، آمریقا، اوستralیا، اسملریله بشکه بولنمشدر. بو بولوکلرگه قطعه دیلر . بونلردن هر برینك اوستی برر خریطه‌ده کورساتلمشدر.

خریطه: دیب یرنك بو بولوگینی کورساتکان کاغدلرگه ایته‌لر .

آطلاس: دیب هر قطعه‌نی آیروم، آیروم کاغدلرگه توشوروب برگه توپلنگان دفترلرگه أیته‌لر .

جهات اصلیه

بر یرنك قایو یاقده اولدیغنی بلدرمك ایچون شرق، غرب، شمال، جنوب، اسملرنده دورت جهت باردر . بونلرغه جهات اصلیه‌دیلر.

شرق: قویاش طوغان یاق؛ غرب: قویاش باتقان یاق؛ قویاش طوغان یاقغه قاراب طوروچینك اوك یاغی جنوب، صول یاغی شمالدر.

خریطه‌لرنك اوست یاغی شمال، آست یاغی جنوب، اوك یاغی شرق، صول یاغی غرب اعتبار ایدلمشدر .

قوری‌نك احوالی

اوستنده یورودیگمز طفراقغه قوری دیلر . شکلنه قاراب بونك تورلی تورلی اسملری بولا.

اطه: دیب هر طرفی صو ایله چواغانغان قوری برگه أیته‌لر . بوگا اوطراو هم عربچه جزیره ده دیلر.

یارم آطه: دیب یالگز بر یاغی قوری‌غه طوتاشقان وباشقه یاقلری صو یله چولغانغان برگه ایته‌لر.

برزخ: دیب یارم آطه‌نڭ قوریغه طوتاشقان طار یرینه أیته‌لر.
برون: دیب قوری‌نڭ صوغه اوزایوب چققان اورننه أیته‌لر.
اووا: دیب قورینڭ تیگز یرلرینه أیته‌لر.
یایلا: دیب طاو اوستنده بولغان تیگزلکلرگه أیته‌لر.
چول: دیب بر نرسه‌ده اوسمی طورغان صوسز و قوملق قرلرغه ایته‌لر.
طاو: یرنڭ بیوك اورنلرینه ایته‌لر.
یانار طاو: دیب تو به‌سندن اوت وتوتون چغوب طورغان طاولرغه ایته‌لر.
دربند: دیب ایکی طاو آره‌سندن کیتکان طار یوللرغه ایته‌لر.
ساحل: دیب قوری‌نڭ صوغه بار وب طوتاشقان چیت لرینه ایته‌لر.

صولرنڭ احوالی

یرنڭ دورت الوشدن اوچ الوشنی قابلاغان طوزلی صولرغه دیگز دیلر. دیگزلر ایکیگه بولنمشدر. برینه طش دیگز، ایکنچسینه اچ دیگز دیلر. طش دیگز بتون قوریلرنی چولغاب آلغان زور بر صودر، که: بحر محیط کبیر، بحر محیط آطلاسی، بحر محیط هندی، بحر منجمد شمالی، بحر منجمد جنوبی اسملری ایله بش‌که بولنمشدر.
اچ دیگزلر بونلردن آیریلوب قوریلر آره‌سینه کرگان کچکنه‌رەك صولردر. بونلرنڭده تورلیچه اسملری واردر.
کورفز: دیب صونڭ قوریغه طاباصوزولوب کرگان اورنلرینه ایته‌لر.
لیمان: دیب کیمه‌لرنڭ بوزدن یاکه دیگزلرده‌گی قاطی طولقوندن قولانب طورا طورغان اورنلرینه ایته‌لر.
بوغاز: دیب قوری یرنی آیروب، ایکی اورنده‌غی صونی برگه قوشدرغان طار صولرغه ایته‌لر. اگر بو، آدم کوچی ایله قازوب قوشدرلغان بولسه قانال دیلر.
نهر یاکه یلغه: دیب دگزلرگه یاکه زور کوللرگه آغا طورغان صولرغه ایته‌لر.
کول: دیب یرنڭ اورته‌سنده جیلوب طورغان صولرغه ایته‌لر.
منبع: دیب آغا طورغان صولرنڭ چققان اورنلرینه ایته‌لر.

منصب: دیب آغا طورغان صولرنڭ دیڭزگه یاکه کولگه قویوله طورغان اورنلرینه ایتهلر.
شلاله یاکه اوچان صو: دیب یلغهلرنگ یوغاریدن توبانگه شاولاب توشکان اورنلرینه ایتهلر.
بر یلغهنگ یاننده طوروب منصبنه طابا قاراب طوروچینڭ اوڭ یاغی یلغهنگ اوڭ ساحلی صول یاغی یلغهنڭ صول ساحلی دیب آتالا.

آوروپا قطعهسی

آوروپا قطعهسنگ شمال طرفی بحر منجمد شمالی، جنوب طرفی آق دیڭز، قفقاز طاولری. قاره دیڭز، غرب طرفی بحر محیط آطلاسی، شرق طرفی اورال طاولری، اورال نهری و «قاسپی» دیڭزی ایله چیکلانمشدر.

آوروپا قطعهسی باشقه قطعهلرگه قاراغانده کچکنه ایسهده صو وهواسینگ یخشیلغی، طوفراغی نگ برکتلیلگی، خلقینگ، علم وهنرچه مهارتی سببیله بارسندنده آلدهدر.

بو قطعهده بغدای، آرپه کبی هر تورلی آشلقلر؛ آلما، آرمود، یوزوم کبی هر تورلی یمشلر اوسه. آلتون، کموش، قورغاش، قالای، تیمر، باقر، یر کومری کبی فائدهلی معدنلر چقادر.

آوروپا قطعهسی اون میلیون اوچیوز سکسان مڭ کیلومتر، مربعی زورلغندهدر. خلقی دورت یوز میلیوندن آرتوغراق اولوب ۲۰ میلیون قدریسی مسلم، قالغانی غیر مسلمدر. آوروپا اهالیسی زیادهسیله چالیشقان، معلوماتلی، وتربیهلیدرلر. چهرهلری گوزل توسلری آقدر.

آوروپا قطعهسی اون طقوز حکومته بولنمشدر.

برنچیسی

(روسیه) حکومتیدرکه شمال طرفی (بحر منجمد شمالی)، شرق طرفی (بحر محیط کبیر)، جنوب طرفی (چین) یعنی قطای، (افغانستان)، (عجمستان)، (آناطولی)، (قاره دیڭز) وغرب طرفی (آوستریا)،

(پروسیه)،(بحر بالطیق)،(اسوبچ ونورویچ) ایله محدوددر.

روسیه مملکتی، طوپراغینك بیوکلکی ایله دنیانك الك برنجی الکاسی اولوب مساحهٔ سطحیه‌سی درتیوز مك میل مربعیدر. غربدن شرقه اولان اوزونلغی اون مك ۋیرست وشمالدن جنوبه درت مك ایکی یوز ۋیرستدر.

روسیه الکاسی: (آوروپای روسی وفنلاندیه)، (قفقاز)، (سیبر) و (ترکستان) اسملریله درت پارچه‌دن عبارتدر. روسیه‌نك آوروپا قطعه سنده‌گی اهالیسی یوز اون میلیون قدر اولوب (روس) (تاتار)، (پولاق)، (یهودی)، (روم)،(ارمنی)،(بلغار) کبی درلو درلو ملتلردن عبارتدر. بونلردن الك کوبی ملت حاکمه اولان روسلر وبونلردن قالا مسلمانلردر.

حکومتنگ رسمی مذهبی (خرستیان) پراووصلاونی ورسمی لسانی (روسچه) اولوب اداره‌سی «مشروطه» در.

روسیه‌ده هر درلو دین ومذهب سربست اولوب هر بر ملت کندینك اعتقاد وشریعتی اوزره عمل ایتمکده تمامیله اختیارلیدر.

روسیه‌نگ پایتختی (نه‌وا) نهری بوینده بر میلیون‌دن زیاده نفوسی حاوی اولان (سن پیتربورغ) بلده‌سیدر. موسقوه، اودیسه، کییف، خارقوف، قزان، وارشاوا، سواستوپول مشهور شهرلرندندر.

ایکنجیسی

(ترکیه) یاخود (عثمانلی) حکومتیدرکه سکز میلیون قدر اهالیسی واردر. پایتختی قاره دکز بوغازنده (استانبول) یا خود (قنسطنتینوپول) بلده سیدر. سلانیك، ادرنه، مناستر، قوصوه، یانیه مشهور شهرلرندندر. مذهب رسمی (اسلام)، لسان رسمی (ترکجه) اولوب اداره‌سی «مشروطه» در.

اوچنجیسی

(بلغاریا) قراللغی‌درکه اوچ میلیون یاریم قدر اهالیسی اولوب، پایتختی (صوفیه) شهریدر. پلیونه، سلستره، روسجق، ویدین، وارنه بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مرکز اداره‌سی (فلیبه) یا خود

(فلبپوپول) اولان (روم ایلی شرقی) قطعه‌سیده بلغاریایه قوشلمشدر.
مذهب رسمی (خرستیان - پراڤوصلاونی) اداره‌سی (مشروطه)در.

دردنجیسی

(یونان) حکومتیدرکه اهالیسی ایکی اوچ میلیون قدر اولوب پایتختی (آفینه) شهریدر. پیره، ڤولو، آوارین، لاریسا، فارسالا، ترحاله بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (خرستیان - پراووصلاونی) لسانلری (رومجه) واداره‌سی مشروطه) در.

بشنجیسی

(ایتالیا) حکومتیدرکه اهالیسی اوتوز اوچ میلیون قدر اولوب، پایتختی (تیبه‌ر) نهری بوینده و پاپانك اقامتیله مشهور اولان (روما) شهریدر.
وندیك، میلان، توره‌نو، فلورانسه، ناپولی بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (خرستیان - قاتولیك)، لسانلری (ایتالیانجه)، اداره سی (مشروطه) در.

التنجیسی

(اسپانیا) حکومتیدرکه اهالیسی اون یدی میلیون قدر اولوب پایتختی (مادرید) شهریدر.
سویل، برسلون، والانس، غرنطه، قرطبه بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (قاتولیك)، اداره‌سی (مشروطه) در. بو قطعه‌ده اسپانیوللردن اول عربلر حکومت ایتمشدر. او وقتده اسمنه (اندلس) دینلوردی. آنلردن قالمش مشهور (الحمرا)، (البیضا) سرایلری حاضرنده‌ده واردر.

یدنجیسی

(پورتکیز) یاکه (پورتوغالیه) حکومتیدرکه اهالیسی بش میلیون قدر اولوب مرکز اداره‌سی (تاژه) نهری بوینده بولنان (لیزبون) شهریدر. پراغا، پورتو، فارو بلده‌لری مشهور شهرلرندندر.
مذهبلری (قاتولیك)، اداره‌سی (مشروطه) در.

سکزنجیسی

(فرانسه) حکومتیدرکه اهالیسی اوتوز طوقز میلیون قدر اولوب، مرکز اداره‌سی گوزللگی ومعموریتی ایله بتون دنیاده مشهور اولان، و (سن) نهری بوینده بولنان (پاریز) شهریدر. لیون، بوردو، مارسیلیا، هاور، شربورغ، طولون، نیس شهرلری مشهور بلده‌لرندندر. مذهبلری (قاتولیك)، اداره‌سی (جمهوریتدر). فرانسزلر علوم ومعارفجه پك زیاده ترقی ایتمش بر ملت اولوب فرانسزجه لسان بتون دنیاده‌گی مدنی ملتلر ودولتلر طرفندن رسمی وعمومی بر تبیل اولمق اوزره قبول اولنمشدر.

طقوزنجیسی

(انگلتره) حکومتیدرکه اهالیسی قرق ایکی میلیون قدر اولوب پایتختی (تامیس) نهری کنارنده بولنان وبش میلیوندن زیاده نفوسی حاوی اولان (لوندون) شهریدر. لیورپول، برمنغام، غلاسقو، دوبلن، پورتسموت شهرلری معروف بلده‌لرندندر. مذهبلری پروتستانلغك بر شعبه‌سی اولان (آنگلیقان) مذهبیدر. بر مقدار قاتولیکده واردر. اداره‌سی (مشروطه) در. انگلتره‌یه: (بیوك بریتانیا وایرلانده) دخی دینلور.

اوننجیسی

(بلجیقا) یاخود (بیلگیه) حکومتیدرکه اهالیسی آلتی میلیون قدر اولوب مقر اداره‌سی (بروکسل) شهریدر. آنورس، نامور، لیه‌ژ، غاند، بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (پروتستان)، اداره‌سی (مشروطه) در.

بلجیقاده رسمی لسان فرانسزجه ایسه‌ده نمسه‌جه دخی سویلنور.

اون برنجیسی

(هولانده) یاخود (فلمنك) حکومتیدرکه بش میلیون یارم قدر نفوسی اولوب مرکز اداره‌سی (رەن) نهری کنارنده بولنان (لا شهریدر. آمستردام، روتردام، اوکسه‌ب...

مشهور شهرلرندندر . هولانده ده هر کیم ایچون کندی ایستدیکی مذهبده بولنمق سر بست ایسه‌ده اکثری (پروتستان) واداره سی (مشروطه) در .

بو مملکتده علم ومعرفت پك زیاده ترقی ایتمشدر .

اون ایکنجیسی

(دانیمارقه) یاخود (دانیا) حکومتیدرکه اهالیسی ایکی میلیون یارم قدر اولوب پایتختی (سیلانده) آطه‌سنده بولنان (قوپنهاغ) شهریدر . غارهوس ، ویبورغ ، آلبورغ بلده‌لری مشهور شهرلرندندر . مذهبلری اکثریت اوزره (پروتستان) واداره سی (مشروطه) در .

اون اوچنجیسی

(اسویچ ونورویچ) حکومتیدرکه اهالیسی یدی میلیون یارم قدر اولوب پایتختی (مولار) کولی کنارنده بولنان (استوقهولم) شهریدر. خریستیانیا ، غوتبورغ، مالمو، اوپساله بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. اسویچ ونورویچ داخلنده آیری آیری ایکی حکومت اولوب نورویجك مرکز اداره‌سی (خریستیانیا) شهریدر. مذهبلری (پروتستان) واداره لری (مشروطه) در .

اون دردنجیسی

(آوستریا وینگریا) حکومتیدرکه اهالیسی قرق آلتی میلیون قدر اولوب پایتختی (طونه) نهری کنارنده بولنان (ویانه) شهریدر : بوداپشته ، پراغ ، تریسته ، غراچ ، آغرام بلده‌لری مشهور شهرلرندندر . آوستریا اهالیسنك اکثری قاتولیك مذهبنده ایسه‌ده یهودیلرله پروتستان وپراووصلاونی لرده بونده کوبدر . اداره سی (مشروطه) در .

اون بشنجیسی

(رومانیا) حکومتیدرکه اهالیسی آلتی میلیون قدر اولوب ، پایتختی (بوخارست) یاخود (بکرش) شهریدر . یاش ، فالاص ،

ابرائیل ، برگوکی ، طولجا ، کوستنجه بلده‌لری مشهور شهرلرندندر .
رومانیاده اهالینڭ اکثری پراوْصلاونی مذهبنده ایسه‌ده بونلردن باشقه
مسلمانلر له یهودیلرده کوبدر . اداره‌سی (مشروطه) در .

اون آلتنجیسی

(صربیه) حکومتیدرکه اهالیسی ایکی میلیون یارم قدر اولوب
پایتختی (طونه) نهری کنارنده بولنان (بلغراد) شهریدر . سمندره ،
آلکسیناچ ، زایچار بلده‌لری مشهور شهرلرندندر . مذهبلری (پرا-
ووصلاونی) واداره‌سی (مشروطه) در .

اون یدنجیسی

(قره طاغ) حکومتیدرکه اهالیسی اوچیوز مڭ قدر اولوب مرکز
اداره‌سی (چتینه) شهریدر . دکز بوینده‌کی (بار)، (اولکون) بلده‌لری
مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (پراووصلاونی) اداره‌سی (مشروطه) در .

اون سکزنجیسی

(آلمانیا) یا خود (گیرمانیا) حکومتیدرکه اهالیسی ایللی آلتی
میلیون قدر اولوب پایتختی (برلین) شهریدر . فرانقفورت ، مونیخ ،
اشتوتغارد ، دارمشتاد ، هامبورغ ، دانزیك ، برسلاو ، پوزان شهر
لری مشهور بلده‌لرندندر . آلمانیا ، یکرمی سکز قدر اوفاق حکو-
متلرڭ برلشمسیله حصوله کلمشدر . آلمانیاده درلو درلو مذهبلر
موجود ایسه‌ده اڭ کوبی قاتولیك وپروتستان مذهبلریدر . اداره‌سی
(مشروطه) در .

اون طقوزنجیسی

(اسویچره) مملکتیدرکه اهالیسی اوچ میلیون یارم قدر اولوب
مرکز اداره‌سی (برن) شهریدر .
جنوه ، لوزان ، بازل بلده‌لری مشهور شهرلرندندر . بو
مملکتده غایت یوکسك طاغلر ، بیوك کوللر ، لطیف وادیلر ،
طاغلرڭ تپه‌لرنده‌گی قارلرڭ اریمسندن حصوله کلن وبیاض کوپوکلر
ایچنده چاغلایه چاغلایه آقان حدسز حسابسز ایرماقلر جهتله بولندیغی

منظره سی (کورنیشی) بك گوزلدر. آوروپانك هر طرفندن ؤ آمریقادن بورایه هر سنه بك کوب سیاحلری کلیورلر. دین ومذهب بوراده بك سربستدر. اهالینك کوبی پروتستان، قالانلری قاتولیك وسائر مذهبندندر. اسویچره ده فرانسز، آلمان، ایتالیان لسانلری تکلم اولنور، اداره‌سی جمهوریتدر.

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده‌گی مشهور دکزلر
بحر منجمد شمالی	آوروپانك شمال طرفنی احاطه ایدر.
بحر ابیض	بحر منجمد شمالیدن پیدا اولمشدر.
بحرمحیط آطلاسی	آوروپانك غرب طرفنی احاطه ایدر.
بحر شمال	بحر محیط غربیدن آیرلمشدر.
بحر بالطیق	بحر شمالدن پیدا اولمشدر.
بحر سفید	آوروپانك جنوب طرفنی احاطه ایدر.
قاره دکز	بحر سفیددن پیدا اولمشدر.
آزاق دکزی	قاره دکزدن پیدا اولمشدر.
بحر حزر	هیچ بر دکزدن آیرلمیوب بر کول کبیدر.

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده‌گی مشهور بوغازلر.
سوند	دانیمارقه ایله اسویچ ونورویچ آراسنده‌در.
پادیقاله	فرانسه ایله انکلتره آراسنده‌در.
سپته	اسپانیا ایله آفریقا آراسنده‌در.
بونیفاسیو	قورسیقه اطه‌سیله ساردینیا آراسنده‌در.
مسینا	سجیلیا اطه‌سیله ایتالیا آراسنده‌در.
دردانیل	مرمره دکزی ایله آطه‌لر دکزی آراسنده‌در.
استانبول	قاره دکز ایله مرمره دکزی آراسنده‌در.

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده‌گی مشهور کورفزلر
ریغا بوتنی فنلانده	بحر بالطیقدن حاصل اولمشلردر.
غاسقونیا	بحر محیط آطلاسیدن حاصل اولمشدر.
سلانیك وندیك	بحر سفیددن حاصل اولمشدر.

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده‌گی مشهور اطه‌لر
ایسلانده	بحر بالطیقده واقع، دانیمارقه‌یه تابعدر.
بریتانیا ایرلانده شتلانده	بحر محیط آطلاسیك واقع، انگلتره‌یه تابعدر.
مینورقه مایورقه	آق دڭزده واقع، اسپانیایه تابعدر.
قورسیقه	آق دڭزده واقع، فرانسه‌یه تابعدر.
ساردینیا سجیلیا	آق دڭزده واقع، انکلتره‌یه تابعدر.
مالطه	آق دڭزده واقع، انکلتره‌یه تابعدر.
قبریس	آق دڭزده واقع، انکلتره اداره‌سنده‌در.
کرید	آق دڭزده واقع، ترکیه حمایه‌سنده‌در.

اسملری	اوروپا قطعه‌سنده بولنان مشهور طاغلر
اورال	آوروپا ایله آسیا آراسنده‌در.
قفقاز	قاره دڭز ایله بحر حزر آراسنده‌در.

بالقان	ترکیه‌دن کچر قاره دکزه نهایت بولور .
قارپات	رومانیا ایله آوستریا آراسنده‌در .
آلب	فرانسه ایله ایتالیا آراسنده‌در .
آپه‌نین	ایتالیادن کچر آق دکزه نهایت بولور .
ایبه‌ری	اسپانیاده‌در .
اسقاندیناویا	اسویچ ایله نورویچ آراسنده‌در .
قاره‌اورمان	آلمانیاده‌در .

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده بولنان مشهور ینار طاغلر
ۋه‌زو	ایتالیاده‌در .
اتنا	سجیلیا آطه‌سنده‌در .
هقلا	ایسلانده آطه‌سنده‌در .

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده‌گی مشهور کوللر
سایمه لادوغه اونه‌غا	روسیه‌ده واقعدر .
ونر وتر مولار	اسویچ مملکتنده واقعدر .
جنوه قونستانس نوفشاتل زوریخ	اسویچره‌ده واقعدر .

اسملری	آوروپا قطعه‌سنده‌گی مشهور نهرلر
طونه	آلمانیادن چیقار قاره دکزه آقار .
دنه‌ستر	قارپات طاغلرندن چیقار قاره دکزه آقار .
دنه‌پر	روسیه‌دن چیقار قاره دکزه آقار .

دون	روسیه‌دن چیقار آق دڭزه آقار .
نه‌ڤا	لادوغه کولندن چیقار بالطیق دڭزینه آقار .
اورال	اورال طاغلرندن چیقار بحر خزره قاریشور .
ڤولغا	روسیه‌دن چیقار بحر خزره آقار .
پروت	قارپات طاغلرندن چیقار طونه‌یه قاریشور .
پو	آلپ طاغلرندن چیقار وندیك کورفزینه آقار .
تیبر	رومادن کچر آق دڭزه آقار .
رون	اسویچره‌دن چیقار آق دڭزه آقار .
وادی الکبیر وادی الغنه تاغو دورو	اسپانیادن چیقار بحر محیط آطلاسی‌یه آقارلر .
غارون اوار	فرانسه‌دن چیقار بحر محیط آطلاسی‌یه آقارلر .
سن	پاریزدن کچر مانش دڭزینه آقار .
تامیس	لوندره‌دن کچر بحر شماله قاریشور .
رەن ڤەزەر آلب	بحر شماله آقارلر .
اودر ڤیسلا	بحر بالطیقه آقارلر .

آسیا

آسیا قطعه‌سینك شمال طرفی (بحر منجمد شمالی) ، جنوب طرفی (بحر محیط هندی) ، شرق طرفی (بحر محیط کبیر) ، غرب طرفی دخی آق دڭز و اورال طاغلری ایله محدوددر .

آسیانك اوزونلغی (باب المندب) بوغازندن (بهرنك) بوغازینه

قدر اون ملك ايكيوز كيلومترو ، كينشلكى (جلوسكين) بورونندن جنوبده‌گى (بورو) بورونندە قدر سكز بيك كيلومترو مقدارى اوله‌رق بتون مساحهٔ سطحيه‌سى ٤٢ ميليون ١٦٠ مك كيلومترو مربعنه مسا ـ ويدر. بو حالده آسيا قطعه‌سى آوروپا ايله آفريقانك مجموعندن دها ليوكدر. آسيانك اهاليسى سكز يوز قرق ميليون مقدارى اولوب يوز ايللى ميليون قدرى مسلم ، باقيسى غير مسلمدر. آسياده اها ـ ليناك اكثرى «صارى جنس» كه منسوب اولديغندن توسلرى صا ـ رى‌يه مائل ، صاقاللرى سيرك ، كوزلرى كوچوك وكوز اوچلرى يوقارى‌يه طوغرو قالقمشدر . آسيا قطعه‌سى آوروپادن صكره اك معمور وترقى ايدن بر قطعه‌در . بو قطعه‌ده هر درلو آشلقلر ويمشلر حاصل اولديغى كبى قرنفل ، دارچين ، بورچ كبى هر درلو ايسلى اوتلرده يتشمكده‌در . آلتون ، كموش ، قورغاش ، قلاى ، باقر ، تيمر ، معدنلرندن بشقه، ياقوت ، اينجو ، آلماس كبى قيمتلو بك چوق طاشلر دخى بولنور .

آسيا قطعه‌سى باشلوجه اون مملكته تقسيم اولنمشدر

برنجيسى

(آسياى روسى) دركه بو مملكت دخى، (سيبر)، (تركستان)، (قفقاز) اسملو يله اوچ پارچه‌دن عبارتدر.

(١) سيبر قطعه‌سى غايت بيوك ايسه‌ده اهاليسى آنجق آلتى ـ يدى ميليون قدردر . طومسق، اومسق، طوبولسق، ابرقوتسق، ياقوتسق، سيميپولاتينسق، ينسيه‌يسق، ولادى‌ۋوستوق شهرلرى مشهور بلده‌لرندر. ٢) تركستان ياخود (آسياى وسطى)نك مشهور شهرلرى : تاشكند، سمرقند، خوقند ـ چمكند ، كاشغر ، آقموليسق آنديجان بلده‌لريدر : بوندن باشقه ايكى ميليون يارم قدر نفوسلى وروسيه حمايه‌سنده اولان (بخارا) خانلغى واردركه مركز ادره‌سى (بخارا) شهريدر . تركستانده اون ميليون قدر اهالى موجود اولوب بارسيده اسلام مذهبنده‌درلر. يالكز بيوك شهرلرده صوكره‌دن دن روسلر، يهوديلر وسائر ملتلر موجوددر. ٣) قفقازده دخى آلتى،

یدی میلیون قدر اهالی اولوب اکثری چرکسلر در. فلانلری زدسار وخرستیان مذهبنده اولان‌لر منبلر اولوب بونلردن باشقه دخی ترك، تاتار، عجملرده آز دگلدر، قفقازك هواسی پك گوزل، طوپراغی پك منبتدر. مشهور بلدهلری: تفلیس باکو، پوتی، قوتابس، شیروان، اریوان، شماخی شهرلریدر.

ایکنجیسی

(چین) یاخود (قطای) حکومتیدرکه اهالیسی دورتیوز میلیون قدر اولوب، پایتختی ایکی میلیون قدر نفوسی حاوی اولان (پکین) شهریدر. نانکین قانطون، شانغای، موقدن، اورغا، تیبت، صوچئو بلدهلری مشهور شهرلرندندر. چین اهالیسی الله تعالی طرفندن ایندرلمش اولان کتابلرك هیچ بر ینه تابع اولمیوب اوچ درت مك سنه اول کندیلرینك حکیملری طرفندن چیقارلمش اولان (بوده)، (قونفوسیوس)، (تااوسه)، (شامان) کبی بر طاقم مذهبلرده بولنمقده درلر. چینده یکرمی بش میلیون قدر مسلمانده واردر. ادارهسی (مستقل) اولوب پادشاهلرینه (ابن سما) یعنی (کوك اوغلی) دیورلر. بو قطعهده زمانمزك هنر وصنعتی، علم ومعرفتی ترقی ایتمامشدر.

اوچنجیسی

(قوریه) مملکتیدرکه اهالیسی اون میلیون یارم قدر اولوب پایتختی (سئول) شهریدر. مذهبلری (بودده) ادارهسی (مستقل) در.

صوڭغی روسیه یاپونیا صوغشندن صوڭ (قوریه) مملکتنی یاپونیا اوز حمایهسینه آلدی.

دوردنجیسی

(یاپونیا) مملکتیدرکه اهالیسی قرق بش میلیون قدر اولوب پایتختی (توکیو) یا خود (یدو) شهریدر. کیوتو، میاقو، اوزاقا، ناغازاکی، هوقوهاما بلدهلری مشهور شهرلرندندر. یاپونیا اهالیسی اکثری (بودده) مذهبندهدر. یاپونیالیلر زیادهسیله زکی وچالیشقان اولوب صنایع ومعارفده، علوم وفنونده فوق العاده ترقی ایتمشلردر. اکثری فرانسزچه انکلیزچه تکلم ایدرلر. ادارهسی (مشروطه) در.

بشنجیسی

(هند چینی) مملکتیلرکه : بو، آلتی پارچه‌یه بولونمشدر. برنجیسی : (آننام) ایمپیراطورلغی اولوب پایتختی (هوئه) شهریدر. ایکنجیسی (سیام) حکومتی اولوب پایتختی (بانقوق) شهریدر. اوچنجیسی : (بیرمان) حکومتی اولوب پایتختی (مانداله) شهریدر. دردنجیسی : (قامبوج) حکومتیدرکه مقر اداره‌سی (پنومپنغ) شهریدر. بشنجیسی : فرانسه اداره‌سنده بولنان (قوشین شین) مملکتیدرکه مرکز اداره‌سی (سایغون) شهریدر. آلتنجیسی : انکلتره اداره‌سنده بولنان (هند چینی بریتانی) مملکتیدرکه مشهور شهرلری: پەغو، آراقان، انکلتره‌یه تابعدر. مالاقا یاریم آطه‌سنك اوچنده (جوهور) اسمنده اوفاق بر اسلام حکومتیده واردر. هند چینی قطعه‌سنده اك زیاده منتشر اولان مذهب (بودده) و (برهمن) مذهبلری اولوب، بوندن باشقه بر چوق مسلمانلر وخرستیانلرده واردر. بولی حکومتلرك اداره‌لری مستقل اولوب مدنیت، علوم وصنایع ترقی ایتمامشدر. بونده یارسی قرق بش میلیون قدر اهالی واردر.

آلتنجیسی

(هندستان) مملکتیدرکه اهالیسی ایکی یوز اللی میلیون قدر اولوب مرکز اداره‌سی (غانغ) نهری آغزنده کائن (قالکوته) شهریدر. کشمیر، مرشد آباد، الله آباد، دهلی، بومبای، لاهور، پیشاور، مدراس، وسرندیب آطه‌سنده‌گی (قولومبو) بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. هندستانده‌گی اهالینك آلتمش میلیون قدری مسلمان، آلتی یدی میلیونی خرستیان، قالغانلری (براهمه)، (بودەهی) کبی مذهبلرده بولنه‌رق مجوسی صانالمقده‌درلر.

هندستانده اك کوب طارالغان تیللر فارسیچه، اوردوجه، وانکلیزجه‌در. هندستانده اوفق تفك پرنسلکلر وشمالده (نپال)، (بوتان) کبی داخلا مستقل حکومتجکلر وارسه‌ده بارسیده انکلتره‌یه تابعدرلر.

یدنجیسی

(افغانستان) حکومتیدرکه اهالیسی آلتی میلیون قدر اولوب

پایتختی (کابل) شهریدر. هرات، جلال آباد، قندهار بلده لری مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (اسلام) اداره‌سی (مستقله) در. باشقه مسلمان حکومتلری کبی افغانستان ده زمانه‌نك اقتضا ایتدیکی هنر وصنعتدن، علوم ومعارفدن محرومدر.

سکزنجیسی

(بلوجستان) مملکتیدرکه بر میلیون قدر اهالیسی اولوب مرکز اداره‌سی (کلات) شهریدر. بلا، خاندا اوا مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (اسلام) اداره‌سی (مستقله) اوله‌رق انگلتره حمایه‌سنده‌در.

طقوزنجیسی

(ایران) یاخود (عجمستان) حکومتیدرکه اهالیسی اون میلیون قدر اولوب پایتختی (طهران) شهریدر. تبریز، همدان، شیراز، اصفهان، نیشابور، گرمان مشهور شهرلرندندر. مذهبلری (اسلام) اداره‌سی (مشروطه) در. اولکی زمانلرده بو مملکتدن پك چوق مسلمان علما وحکماسی یتشمشدر.

اوننجیسی

(آسیای عثمانی) درکه: آناطولی، سوریه، عربستان اسملریله اوچ پارچه‌دن عبارتدر:

۱) آناطولی یاخود (کچوك آسیا) نك اهالیسی اون بش میلیون قدر اولوب مشهور شهرلری: بروسه، ازمیر، طربزون، سینوب، وان، ارضروم، بغداد، بصره، بلده‌لریدر. بونده الك کوبی اسلام مذهبنده اولان ترکلر اولوب، باشقه‌لری خرستیان مذهبنده اولان ارمنی، روم وسائر درلو درلو قوملردر. آناطولی کاملا ترکیه اداره‌سنده اوله‌رق رسمی لسان ترکجه‌در.

۲) سوریه‌نك اهالیسی ایکی میلیون یارم قدر اولوب مشهور شهرلری: شام، بیروت، قدس، یافه، لاذقیه، صیدا، عکا بلده‌لریدر. سوریه‌ده‌گی اهالینك اکثری اسلام مذهبنده اولان عربلر اولوب بونلردن باشقه خرستیانلر، درزی، مارونی کبی سائر ملتلر ده واردر. بیروت شهرنده آمریقان وفرانسز میسیونیر

شركتلری طرفندن تأسيس ايدلمش غايت منتظم مكتبلر واردركه، بودارالفنونلرده فرانسزجه، انگليزجه، عربجه لسانلری پك مكمل تحصيل اولندقدن باشقه، هر درلو فن ايله برابر علم طب وعلم هندسه دخی پك گوزل اوقونمقده‌در.

٣) (عربستان) نك مركز اداره‌سی (مكه) شهريدر. مدينه، جده، ينبوع ويمن قطعه‌سنده‌گی صنعا، خلج بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. بونده‌گی اهالی كافة اسلام مذهبنده اولان عربلردر. عربستان ياريم آطه‌سنك بحر احمر ساحلنده‌گی قسم غربيسی تركيه اداره‌سنده ايسه‌ده اورته‌سنده بر طاقم مستقل املقلر وشيخلقلر واردر. بوندن باشقه، جنوب غربی اوجنده‌گی (عدن) مملكتی انگلتره اداره‌سنده اولديغی كبی، جنوب شرقی اوجنده‌گی (مسقط) امامليغيده انگلتره حمايه‌سنده‌در.

اسملری	آسيا قطعه‌سنده‌گی مشهور دڭزلر
بحر منجمد شمالی	آسيانك شمال طرفنی احاطه ايدر.
بحر محيط كبير	آسيانك شرق طرفنی احاطه ايدر.
بحر محيط هندی	آسيانك جنوب طرفنی احاطه ايدر.
بحر سفيد	آسيانك غرب طرفنی احاطه ايتمشدر.
شاب دڭزی	بحر محيط هنديدن پيدا اولمشدر.
چين	دڭزلری بحر محيط كبيردن پيدا اولمشدر.
ياپونيا	
اوخوتسق	
بهرنك	

اسملری	آسيا قطعه‌سنده‌گی مشهور بوغازلر
باب المندب	عربستان ايله آفريقا آراسنده‌در.
هرمز	ايران ايله عربستان آراسنده‌در.
مالاقا	سوماطره آطه‌سيله مالاقا ياريم آطه‌سی آراسنده.

قوریه	چین ایله ژاپونیا آراسنده‌در .
بهرنك	آسیا ایله آمریقا آراسنده‌در .
سویش قنالی	بحر سفید ایله شاب دڭزی آراسنده‌در .
اسملری	**آسیا قطعه‌سنده بولنان مشهور کورفزلر**
اوبی	سیبرده واقع بحر منجمد شمالیدن حاصل اولمشدر.
عمان بنگاله	کورفزلری بحر محیط هندیدن حاصل اولمشدر .
طونکین سیام	کورفزلری چین دڭزندن حاصل اولمشلردر .
اسملری	**آسیا قطعه‌سنده‌گی بولنان مشهور آطه‌لر**
لیاقوف	بحر منجمد شمالیده واقع روسیه‌یه تابعدر .
ساخالین	بحر محیط کبیرده واقع روسیه‌یه تابعدر .
قوریل آطه‌لری	بحر محیط کبیرده واقع بر قسمی ژاپونیایه وبر قسمی چینه تابعدر .
یزو نیفون سیقوق کیو ـ فورموز	بحر محیط کبیرده واقع ژاپونیایه تابعدر.
هاینان	بحر محیط کبیرده واقع چینه‌تابعدر .
سیلان	بحر محیط هندیده واقع انگلتره‌یه تابعدر .
قبریس	آق دڭزده واقع انگلتره اداره‌سنده‌در .
رودوس	آق دڭزده واقع ترکیه‌یه تابعدر .
اسملری	**آسیا قطعه‌سنده بولنان مشهور طاغلر**
آلتای	چین، ترکستان وژاپونیا آراسنده‌در.

بللور	چین ایله ترکستان آراسنده در.
هیمالایا	هندستان ایله تیبت آراسنده در.
استانووی	بهرنك بوغازندن باشلایوب جنوبه طوغری کیدر.
آرارات	ایران، آناطولی وقفقاسیه آراسنده در.

اسملری	آسیا قطعه‌سنده بولنان مشهور کوللر
بالقاش بایقال ایسیقکول	سیبر قطعه‌سنده در.
آرال	ترکستان قطعه‌سنده در.
وان	آناطولیده در.
ارمیه	ایرانده در.
ط	سوریه‌ده در.

اسملری	آسیا قطعه‌سنده بولنان مشهور نهرلر
اوبی ینیسه‌ی	آلتای طاغلرندن چیقار بحر منجمد شمالی‌یه آقار.
لنا	بایقال کولندن بحر منجمد شمالی‌یه آقار.
آمور	آلتای طاغلرندن چیقار اوخوتسق دکزینه آقار.
صردریا آمودریا	بللور طاغلرندن چیقار آرال کولنه آقار.
غانژ	هیمالایا طاغلرندن چیقار بنگاله کورفزینه آقار.
سند	هیمالایا طاغلرندن چیقار عمان کورفزینه آقار.
دجله فرات	آناطولیده‌گی طوروس طاغلرندن چیقار وبغداد توبانلرنده برلشه‌رك بصره کورفزینه آقارلر.
قزل ایرمق یشیل ایرمق	طوروس طاغلرندن چیقار قاره دکزه آقارلر.

آفریقا

آفریقا قطعه‌سنڭ شمال طرفی (آق دڭز)، جنوب طرفی (بحر محیط کبیر)، شرق طرفی (بحر محیط هندی)، غرب طرفی دخی بحر محیط آطلاسی ایله محدوددر. اهالیسی بوز ایللی میلیون مقدارنده‌در. آفریقا خلقینڭ توسلری قاره و آوروپالولر اداره‌سنه کرمگان یرده گیلری وحشی، علم معرفتدن، هنر وصنعتدن محرومدرلر. آفریقانڭ ساحلنده‌گی یرلری کاملا آوروپالولر اداره‌سنده یاخود حمایه‌سنده ایسه‌ده اورته‌لرنده هنوز لایقیله بیلنه‌میان و کندی باشلرینه وحشتده یاشایان یرلرده واردر. آفریقا قطعه‌سی کوچوك وبیوك اون آلتی مملکته بولونمشدر.

برنجیسی: (مصر) حکومتیدرکه طقوز میلیون قدر اهالیسی اولوب، پایتختی نیل نهری کنارنده بولنان (مصر القاهره) شهریدر. اسکندریه، دمیاط، رشید، سویش، سیوط، فیوم بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مصرڭ جنوبنده اولان (نوبه) مملکتی دخی بوڭا تابع اولوب مرکز اداره‌سی (خرطوم) شهریدر. مصر اهالیسنڭ اکثری اسلام مذهبنده‌گی عربلر اولوب رسمی لسان عربچه‌در. مصر قطعه‌سی ترکیه‌نڭ امتیازلی ایالتلرندندر. والیلرینه (خدیو) عنوانی ویریلور. لکن مصره اصلاحات اجراسی ایچون انگلیزلر کیرمش اولدیغندن شمدیلك انگلتره اداره‌سنده‌در.

ایکنجیسی: (طرابلس) مملکتیدرکه اهالیسی بر میلیون قدر اولوب مرکز اداره‌سی آق دڭز بویینده‌گی (طرابلس) شهریدر. درنه، فزان، مرزوق، غدامس بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. اهالینڭ اکثری اسلام مذهبنده اولوب ترکیه اداره‌سنده‌در.

اوچنجیسی (تونس) مملکتیدرکه اهالیسی ایکی میلیون قدر اولوب مقر حکومتی آق دڭز کنارنده بولنان (تونس) شهریدر. بیزرطه، قیروان، قابس، مهدیه بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. اهالیسی اسلام مذهبنده اولوب فرانسه اداره‌سنده‌در.

دورتنجیسی (جزایر) مملکتیدرکه اهالیسی آلتی میلیون قدر

اولوب مرکز ادارەسی آق دکز ساحلنده بولنان (جزایر) شهـریدر. اوران، قسطنطین، فیلیپ ویل، بوژی مشهور شهرلرندندر. اهالیسی اسلام مذهبنك اولان عربلر ایله بر مقدار یهودیلر اولوب فرانسه ادارەسنك در. تونس ایله جزایر اوللری ترکیەده ایدی فقط صکرەلری فرانسزلر قولینه دوشمشدر.

بشنجیسی: (فاس) یاخود (ماروق) حکومتیدرکه اهالیسی یدی میلیون قدر اولوب پایتختی (مراکش) شهریدر. فاس، طنجه، تتوان بلدەلری مشهور شهرلرندندر. اهالیسی عرب و مسلمان اولوب بر سلطان طرفندن اداره اولنمقدەدر.

آلتنجیسی: (صحرای کبیر) مملکتیدرکه غایت بیوك و قوملق بر چول اولوب احوالی هنوز لایقیله معلوم دگلدر. اهالیسی کندی باشلرینه آیری آیری اداره اولنان بر طاقم قبیله و شیخلردن عبارت اولوب اوچ درت میلیون قدر تخمین اولنمقدەدر. اکثریسی اسلام مذهبنك ایسه ده مدنیتدن علم و معرفتدن محرومدرلر.

یدنجیسی: (سنەغامبیا) مملکتیدرکه اهالیسی اون ایکی میلیون قدر اولوب ساحل طرفی فرانسه، انگلتره، پورتکیز ادارەسندەدر، فرانسزلرك مرکز ادارەسی (سن لوئی)، انگلیزلرك (باتورست) پورتکیزلرك (قاشئو) شهرلریدر. ایچرو طرفده بر طاقم یرلی مستقل حکومتلرده واردر. اهالینك اکثری مسلماندر. بو مملکتك تمساح، دکز آیغری و درلو درلو مایمونلرله، اهالیی راحتسز ایدن آق قرمسقه و چکرتکەلر پك کوبدر.

سکزنجیسی: (کینۀ شمالی) مملکتیدرکه: بر قاچ پارچەیه منقسم اولوب ساحل بوینجه شمالدن جنوبه طوغرو کیدلدکجه آشاغیدەگی اسملرله تسمیه اولنمقدەدر. برنجیسی: (سیرەلئونه) ساحلی اولوب، بونك انگلترەنك (فریطون) مستملکاتی بولنمقدەدر.

ایکنجیسی: (حبوبات) ساحلیدرکه بونك (لیبەریا) جمهوریتی بولنوب مقر ادارەسی (مونروویا) شهریدر.

اوچنجیسی: (فیل دیشی) ساحلیدرکه بونك فرانسەنك (غران باصان)، (عاسینی)، (دابو) مستملکاتی واردر. دوردنجیسی: (آلتون) ساحلیدرکه

بونك انگلتره‌نك (قاب قوعاست)، (المینه) مستملکاتی واردر. آلتون ساحلینك آرقه‌سنك مستقل (آشانتی) حکومتی موجود اولوب پایتختی (قوماسی) شهریدر.

بشنجیسی: (اسیر) ساحلیدرکه بونده (داهومه) حکومتی فرانسه‌یه، (لاغوس) لیمانی انگلتره‌یه تابعدر.

آلتنجیسی: (بنین) ساحلیدرکه بونده (بنین) حکومتی بولنوب مقر اداره‌سی ینه شول اسمده‌گی شهردر. کینه‌ٔ شمالیك آلمانیانك دخی (قامرون) مستملکاتی واردر. بو مملکتده‌گی اهالینك دخی اکثری اسلام مذهبنده ایسه‌ده علوم معارفدن ومدنیتدن محرومدرلر.

طقوزنجیسی:

(کینه‌ٔ جنوبی) مملکتیدرکه تخمینا بش آلتی میلیون قدر اهالیسی اولوب اکثر یرلری پورتکیز دولتنه تابعدر. مرکز اداره‌سی (لوواندە) شهریدر. آوروپا دولتلری‌نك اتفاقیله تشکیل اولنوب بلچیقا حکومتی‌نك نظارتنده اولان (قونغو) حکومتی دخی بونده‌در.

اوننجیسی:

(قاب) مملکتیدرکه: بوکنه بر قاچ پارچه‌یه منقسمدر.

برنجیسی: (قاب) مملکتی اولوب انگلتره‌یه تابعدر. اهالیسی بر میلیون قدر اولوب مشهور شهرلری: قاب طوون، ژورژطوون، قونستانس پورت الیزابت بلده‌لریدر. آفریقانك‌ك جنوب اوچی اولان بو قطعه‌ده یوزمك قدر مسلمانده واردر.

ایکنجیسی: (قافرستان)ك قسم ساحلیسی اولان (ناتال) مملکتیدرکه: اهالیسی درتیوزمك قدر اولوب انگلتره‌یه تابعدر. مشهور بلده‌سی (دوربان) شهریدر.

اوچنجیسی: (اورانژ) مملکتیدر، که مرکز اداره‌سی (بلومفونتن) شهری اولوب، انگلتره اداره‌سنده‌در.

دردنجیسی: (ترانسوال) مملکتیدرکه مقر اداره سی (پره توریا) شهری اولوب، انکلتره اداره‌سنده‌در. بوطرفلرده آلتون، الماس کبی پك قیمتلی معدنلر چیقمقده‌در.

اون برنجیسی:

(موزامبیك) مملکتیدرکه تخمینا اهالیسی ایکی میلیون قدر اولوب مرکز اداره‌سی (موزامبیك) شهریدر. کیلیمان، سوفاله مشهور شهرلرندندر. بو مملکت پورتکیزه تابعدر.

اون ایکنجیسی: (زنگبار) مملکتیدرکه اهالیسی بر میلیون یاریم قدر اولوب مقر حکومتی بر کوچوك آطه اوزرنده بولنان (زنگبار) شهریدر. مانده، ممبازه مشهور شهرلرندندر. بونده اهالینك اك کوبی اسلام مذهبنده اولوب، بر عرب سلطاننه تابعدر. زنگبار داخلنده آلمانیانك یوزمك کیلومترو مربعی قدر مستملکاتی واردر.

اون اوچنجیسی: (صومال) مملکتیدر، که: (عدل) و (آجان) اسملریله ایکی یه آیرلمشدر. بر میلیون قدر اهالیسی اولوب مشهور شهرلری: زیلع، بربره، تاجوره بلده لریدر. مذهبلری کافة اسلام اولوب مصره تابعدر.

اون دوردنجیسی: (حبشستان) مملکتیدر، که: اهالیسی دورت میلیون قدر اولوب مرکز اداره سی (غواندار) شهریدر. انقوبار، آقسوم، مشهور شهرلرندندر. مذهبلری خرستیان اولوب اداره سی مستقلدر. ایمپراطورلرینه (نجاشی) دیورلر.

اون بشنجیسی: (سودان شمالی) مملکتیدر، که: آفریقانك اورته سنده بولنوب حبش ونوبه مملکتلرندن سنه غامبیا و کینه ء شمالی یه وصحرای کبیردن خط استوا یقیننه قدر ممتد اولان قطعه یه دینلور.

بونده تخمینا اوتوز میلیون قدر اهالی موجود اولوب، بر طاقم بر لی حکومتلر طرفندن اداره اولنمقده درلر.

برنلرنك مشهورلری شونلردر:

١) ، (دارفور) حکومتی، مرکز اداره سی (فاشر، قوبه) شهرلریدر.
٢) ، (قوردوفان) « ، مرکز اداره سی (عبید) شهریدر.
٣) ، (بامبارا) « ، مشهور شهری (سغو) شهریدر.
٤) ، (غاندو) « ، مشهور شهری (غاندو) شهریدر.
٥) ، (سوقوتو) « ، مرکز اداره سی (سوقوتو) شهریدر.
٦) ، (بورنو) « ، مرکز اداره سی (بورنو) شهریدر.

تیمبوقطو، یاقوبا، قوقه بلده لری دخی سودان شمالینك مشهور و تجارتکاه شهرلرندندر. اهالینك اکثری اسلام مذهبنده درلر.

اون آلتنجیسی (سودان جنوبی) مملکتیدرکه: شمالا سودان

شمالی ، جنوبا قافرستان ، شرقا زنگبار و موزامبیك و غربا کینهٔ جنوبی ایله محاطدر. اهالیسی یدی سکز میلیون قدر تخمین اولنوب مشهور بلده‌سی (قازه) شهریدر.

سملری	آفریقا قطعه‌سنده‌گی مشهور دڭزلر
بحر محیط کبیر	آفریقانك جنوب طرفنی احاطه ایدر .
بحر محیط آطلاسی	آفریقانك غرب طرفنی احاطه ایدر .
بحر محیط هندی	آفریقانك شرق طرفنی احاطه ایدر .
بحر سفید	آفریقانك شمال طرفنی احاطه ایدر .
بحر احمر	عربستان ایله آفریقا آراسنده‌در .

سملری	افریقا قطعه‌سنده‌گی مشهور آطه‌لر
آصور ماده‌ر یشیل بورون	بحر محیط غربیده واقع ، پورتکیزه تابعدر .
قناریه	بحر محیط غربیده واقع ، اسپانیایه تابعدر .
اسانسیون سنت الن	بحر محیط غربیده واقع ، انگلتره‌یه تابعدر .
وپو اننوبون	کینه کورفزنده واقع ، اسپانیایه تابعدر .
رنس سن طوما	کینه کورفزنده واقع ، پورتکیزه تابعدر .
ماداغاسقار	بحر محیط هندیده، واقع، فرانسه‌یه تابعدر ودورت میلیون قدر نفوسی واردر.
سیشل ماسقارین	بحر محیط هندیده واقع ، انگلتره‌یه تابعدر .

اسملری	آفریقاده بولنان مشهور طاغلر
	شمالنده اولوب فاس مملکتندن کچر .

قونغو	کینه‌ء شمالیده واقعدر .
لوپاطه	موزامبیك مملکتنده‌در .

اسملری	آفریقاده‌غی مشهور کوللر
چاد	سودان شمالیده واقعدر .
ویقتوریا نیانزا	زنگبار مملکتینك ایچرو طرفنده‌در .
نیاسی	موزامبیك مملکتینك ایچرو طرفنده‌در .
تانغانیقا	سودان جنوبیده‌در

اسملری	آفریقاده‌غی مشهور نهرلر
نیل	ویقتوریا نیانزا، کولدن چیقار، آق دکزه آقار.
سنه غال	قونغو طاغلرندن چیقار، بحر محیط غربی‌یه آقارلر.
غامبی	قونغو طاغلرندن چیقار، بحر محیط غربی‌یه آقارلر.
نیغر	بحر محیط غربی‌یه قاریشورلر.
قونغو	بحر محیط غربی‌یه قاریشورلر.
اورانژ	بحر محیط غربی‌یه قاریشورلر.
زامبزی	بحر محیط هندی‌یه آقار .

آمریقا

آمریقا قطعه‌سنك شمال طرفی (بحر منجمد شمالی)، شرق طرفی (بحر محیط آطلاسی)، غرب و جنوب طرفلری (بحر محیط کبیر) ایله محدود اولوب بتون اهالیسی یوز میلیوندن آرتقدر. آمریقا قطعه‌سی (۱۴۹۲) سنه‌سنده قریستوف قولومب اسمنك گی بر آدم طرفندن کشف ایدلمشدر. بو قطعه‌ده هر درلو آشلقلر ویمشلر حاصل اولدیغی کبی، درلو درلو آغاچلر وابسلی اولنلر دخی واردر. قورغاش، قالای، تیمور معدنلرندن باشقه آلتون کموش، الماس، یر کوموری معدنلری دخی پك کوبدر. آمریقا قطعه‌سی: (شمالی آمریقا)، (اورته آمریقا)، (جنوبی آمریقا) اسملریله

باشلوجه اوچه تقسیم اولنمشدر. شمالی آمریقاده دورت، اورته آمریقاده بش، جنوبی آمریقاده اون ایکی مملکت واردر.

شمالی آمریقاده کی مملکتلردن:

برنجیسی: (غره اونلاند) آطه‌سیدرکه احوالی هنوز لایقیله معلوم دگلدر. ایچرو طرفلری قارلر وبوزلرله اورتولمش اولوب، ساحل طرفلرنده بالق آو جیلغی ایله وقت کیچرن (اسکیمو) دنیلان وحشی قوملر بولنمقده‌در. بو آطه‌نك اهالیسی آنجق یکرمی اوتوز ملك قدر تخمین اولنوب دانیمارقه‌یه تابعدر. مشهور شهرلری: (غوتهاب)، (فره‌دریقسهاب)، (اوپرناویق) بلده‌لریدر.

ایکنجیسی: (بریتانیای جدید) یاخود (آمریقای انگلیزی) درکه اهالیسی درت میلیون یاریم قدر اولوب مرکز اداره‌سی (اوتتاوا) شهریدر. (مونره‌آل)، (کبه‌ق) بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. اهالینك اکثری خرستیان اوله‌رق انگلتره‌یه تابعدر.

اوچنجیسی: (جماهیر متفقهٔ آمریقا) حکومتیدرکه اوتوز سکز قدر اوفق اوفق جمهوریتلردن مرکب اولوب اهالیسی یتمش بش میلیون قدردر. مرکز اداره‌سی (نیه یورق) و(واشینغتون) شهرلریدر. شیقاغو، فیلادلفی، بوستون، سان فرانسیسقو شهرلری بلاد معموره‌سندندر. بونده دین ومذهب پك زیاده سربست اولوب، اهالینك کوبی پروتستان مذهبنده‌در. اداره‌سی جمهوریت اولوب علوم ومعارف، هنر وصنایع بونده فوق العاده بر صورتده ترقی ایتمشدر.

دوردنجیسی: (مکسیقا) جمهوریتیدرکه اهالیسی اون میلیون قدر اولوب داخلده یکرمی بش قدر اوفق حکومتلردن مرکبدر.

مرکز اداره‌سی (مکسیقو) شهری اولوب (لاپوئبلا)، (غوادلاقسارا)، (آقاپولقو) بلده‌لری مشهور شهرلرندندر. مذهبلری قاتولیك، لسانلری اسپانیولجه، اداره‌لری جمهوریتدر.

اورته آمریقاده کی بش جمهوریتدن:

برنجیسی: (غواتمالا) جمهوریتیدرکه: ایکی میلیون قدر اهالیسی اولوب مرکز اداره‌سی، (غواتمالا) شهریدر.

ایکنجیسی: (هوندوراس) جمهوریتی. نفوسی اوچیوز اللی ملك. مقر اداره‌سی (توماياغوا) بلده‌سیدر.

اوچنجیسی: (سان سالوادور) جمهوریتی. نفوسی آلتی‌یوز ملك. مقر اداره‌سی (سان سالوادور) شهریدر.

دردنجیسی: (نیقاراغو) جمهوریتیدر. نفوسی اوچ‌یوز ملك مقر اداره‌سی (ماناغوا) بلده‌سیدر.

بشنجیسی: (قوستاریقا) جمهوریتی: نفوسی ایکی‌یوز ايللی ملك. مقر اداره‌سی (سان ژوزه) شهریدر. اورته آمریقاده اك زياده منتشر اولان مذهب قاتولیك مذهبی و تكلم اولنان لسان اسپانيولجه‌در.

جنوبی امریقا

جنوبی آمریقاده‌گی اون ایکی مملکتدن:

برنجیسی: (قولومبیا) جمهوریتیدرکه: اهالیسی اوچ میلیون یاریم قدر اولوب مقر اداره‌سی (بوغوتا) شهریدر. (پاناما) برزخنده‌گی (پاناما) پك مشهور شهرلرندندر.

ایکنجیسی: (ونه‌زوئه‌لا) جمهوریتیدر، که: اهالیسی ایکی میلیون یاریم قدر اولوب مقر اداره‌سی (قاراقاس) شهریدر.

اوچنجیسی (خط استوا) جمهوریتیدرکه: اهالیسی بر میلیون قدر اولوب مرکز اداره‌سی (کیتو) شهریدر.

دردنجیسی: (غوایانا) مملکتیدرکه: یارطی میلیون قدر اهالیسی اولوب انگلتره، فرانسه، فلمنك حکومتلرینه تابعدر.

انگلیز غوایاناسنك مرکز اداره‌سی (ژورژطوون)،
فلمنك غوایاناسنك » (پاراماریبو)،
فرانسز غوایاناسك » (قاین) شهرلریدر.

بشنجیسی: (برازیلیا) ایمپیراطورلغیدرکه: اهالیسی اون‌دورت میلیون قدر اولوب مرکز اداره‌سی (ریوده ژانیرو) شهریدر. باهیا،

پرنامبوقو، پاراشهرلری دخی بلاد مشهورەسندندر .

آلتنجیسی: (پەرو) جمهوریتیدر، کە: اهالیسی اوچ میلیون یاریم قدر اولوب مرکز ادارەسی (لیما) شهریدر . ساحلدەگی (قالائو) مشهور شهرلرندندر :

یدنجیسی: (بولیڤیا) جمهوریتیدر، کە: اهالیسی ایکی میلیون یاریم قدر اولوب مقر حکومتی (شوکیزاقا) شهریدر .

سکزنجیسی: (شیلی) جمهوریتیدر، کە: اهالیسی اوچ میلیون قدر اولوب مقر حکومتی (سانتیاغو) شهریدر . (والپارەزو) مشهور برلیمانیدر .

طوقزنجیسی: (آرژانتین) جمهوریتیدر، کە: اهالیسی اوچ میلیون یاریم قدر اولوب مقر ادارەسی (بوئنوس آیرەس) شهریدر .

اوننجیسی: (پاراغووای) جمهوریتیدر، کە: بشیوز مڭ قدر نفوسی اولوب مقر ادارەسی (آسانسیون) شهریدر .

اون برنجیسی: (اوراغووای) جمهوریتیدر، کە: بر میلیون قدر اهالیسی اولوب مقر ادارەسی (مونتەویدو) شهریدر .

اون ایکنجیسی: (پاتاغونیا) مملکتیدر، کە: (آرژانتین) حکومتنڭ جنوبندە واقع اولوب اهالیسی برطاقم وحشی قبیلەلردن عبارتدر . بو مملکتنڭ بر قسمی آرژانتین و بر قسمیدە شیلی حکومتنە تابعدر .

اسملری	آمریقا قطعەسندە بولنان مشهور دڭزلر
بحر منجمد شمالی	آمریقانڭ شمال طرفنی احاطە ایدر .
بحر محیط آطلاسی	آمریقانڭ شرق طرفنی احاطە ایدر .
بحر محیط کبیر	آمریقانڭ غرب طرفنی احاطە ایدر .
هودسون	بحر منجمد شمالیدن پیدا اولمشدر .
انتیل	بحر محیط آطلاسیدن پیدا اولمشدر .
بهرنك	بحر محیط کبیردن پیدا اولمشدر .

اسملری	آمریقاده بولنان مشهور آطه‌لر
غره‌اوبلاند	بحر منجمد شمالیده واقع، دانیمارقه‌یه تابعدر.
قوبه	آنتیل دڭزنك واقع، جماهیر متفقهٔ آمریقایه‌تابعدر.
ژامایقا	آنتیل دڭزنده واقع، انگلتره‌یه تابعدر.
پورتوریقو	آنتیل دڭزنده واقع.
هایتی	آنتیل دڭزنده واقع، کندی باشنه اداره اولنور.
مارتینیقو	آنتیل دڭزنده واقع، فرانسه‌یه تابعدر.
مارژه‌لان	بحر محیط غربیده واقع، بر طاقم یانار طاغلردر.

اسملری	امریقاده‌گی مشهور نهرلر
سن‌لوران	امریقای شمالیده واقع، بحر محیط اطلاسی‌یه آقار.
میسیسیپی	مکسیقا کورفزینه آقار.
میسوری	میسیسیپی‌یه آقار.
اوره‌نوق	جنوبی امریقاده، بحر محیط غربی‌یه آقار.
آمازون	جنوبی آمریقاده، بحر محیط غربی‌یه آقار.

اوستراليا

(آوستراليا) قطعه‌سی بحر محیط کبیرده واقع بر طاقم آطه‌لردر، که بتون اهالیسی قرق بش ملیون قدر اولوب، اکثری اسلام‌مذهبنده‌در. بو قطعه‌ده پك کوب اطه‌لر موجود اولوب باشلوجه‌اوچه آیرلمشدر.

۱) غرب شمالیده: (مالیزیا)
۲) غرب جنوبیده: (ملانیزیا)
۳) شرقده ـ: (پولینیزیا)

مالیزیا مالیزیا قسمی آسیادن(مالاقه) بوغازی و(چین دڭزی) ایله آیرلمش اولوب، اوچ طاقم جزائر مجتمعه ایله (بورنه‌او) و(سلب) آطه‌لرندن عبارتدر.

جزائر مجتمعه‌نك اوّلگیسی شمالده واقع (فیلیپین) آطه‌لری اولوب اهمیتلیلری:
(لوصون) و (میندانائو) جزیره‌لریدر.
ایکنجیسی: شرق جنوبیده واقع (ملوك) آطه‌لری.
اوچنجیسی: غرب جنوبیده واقع (صوند) آطه‌لری اولوب اهمیتلیلری.
(صوماترا) و (یاوا) جزیره‌لریدر.
(فیلپین) آطه‌لری جماهیر متفقه‌ء آمریقا حمایه‌سنده بولوب یدی میلیون
قدر اهالیسی واردر، که: اکثریسی مسلماندر. مقر اداره‌سی (مانیل)
شهریدر. ملوك، سلب، شمالی صوماترا، صوند، بورنه‌او آطه‌لری هولاندیه
تابع اولوب مقر حکومتی (یاوا) آطه‌سنده بولنان (باتاویا) شهریدر.
یالگز یاوا آطه‌سنده یکرمی میلیون قدر نفوس اولوب اکثری مسلماندر.
مالزیا آطه‌لرنده اوفق‌تفك بر طاقم یرلی حکومتلری واردیسه‌ده آوروپا
دولتلرینك حمایه‌سنده در.
(بورنه‌او) آطه‌سنك قارشوسنده‌گی (لابوان) انگلیزلره عائد اولدیغی کبی
(بورنه‌او)نك بر ساحه‌سنده آنلر حاکمدر.

ملانیزیا

(ملانیزیا) قسمی: (آوستورالیا)، (طاسمانیا)، (یگی زه‌لاند)،
(کینه‌ء جدید) اسملریله درت آطه‌دن عبارتدر.
۱) - آوسترالیا آطه‌سنك اهالیسی سکز میلیون یاریم قدر اولوب کاملا
انگلتره اداره‌سنده‌در. مشهور شهرلری سیدنی، ملبورن بلده‌لریدر. بو
آطه‌ده انگلیزلرك غیرتی سایه‌سنده صنعت و هنر کوندن کونه ترقیده
و دنیانك الك وحشی آدملری اولان اصل یرلی قبیله‌لر مدنیت حاضره ایله
الفت ایده‌میوب کیتدکجه منقرض اولمقده‌درلر.
۲) - طاسمانیا آطه‌سنك اهالیسی یاریم میلیون قدر انگلیز مهاجری اولوب
یرلی اهالی تماما بیتمشدر. مرکز اداره‌سی (هوبارت طوون) شهریدر.
۳) - یگی زلاند بر برندن (قوق) بوغازی ایله آیرلمش ایکی آطه‌دن عبارت
اولوب اهالیسی بر میلیون قدردر.
مرکز اداره‌سی شمالده‌گی آطه‌ده بولنان (اوقلند) شهریدر. بو آطه‌لرده
آلتون، تیمور، کمور کبی معدنلر پك کوبدر. بونلر دخی انگلتره‌یه تابعدر.

۴) ـ كينهٔ جديد ياخود (پاپو آزيا) آوستراليانك شمالنده احوالى هنوز لايقيله بيلنميان بيوك بر آطه اولوب غرب طرفى هولانده‌يه، شرق شماليسى گرمانيايه، وشرق جنوبيسى انگلتره‌يه تابعدر.

پولينيزيا. (پولينيزيا) آطه‌لرى آوستراليانك شرق طرفنده بحر محيط كبيره ساچلمش برطاقم بيوك وكوچوك جزيره‌لردن عبارتدر.
بو آطه‌لرك كوبسى آوروپا دولتلرينك اداره‌سنده‌در.
مستقل اوله‌رق يالگز (هاواى) ياخود (ساندوويچ) آطه‌لرى واردركه مقر اداره‌سى (هونولولو) شهريدر. قالانلردن: (ماريان)، (قارولين) اسپانيانكدر. فيجى، نورفولق، نوقاهيو انگلتره‌نكدر.
يكى قاله دونيا، تايتى، ماركيز فرانسه‌نكدر.
اونيون، فنيكس، آمريقانكدر.
قرال كيليوم، بسمارق، مارشال، راليق آلمانيانكدر.

معلومات نافعه

انسانلرك جنسلرى. بتون يريوزنده بولنان انسانلر شكل وصورتلريله يارادلشلرينه كوره باشليجه اوچ بيوك جنسه يعنى فرقه‌يه بولونمشدر.
برنجيسى: (جنس ابيض) ياخود (قفقاس جنسى)
ايكنجيسى: (جنس اصفر) ياخود (موغول جنسى)
اوچنجيسى: (جنس اسود) ياخود (زنجيلر)

۱) **جنس ابيض.** جنس ابيض ياخود قفقاس جنسندن اولان انسانلرك توسلرى آق، ساچلرى يومشاق، چهره‌لرى گوزل، تشلرى عمودى، بويلرى وگوده‌لرى متناسب اولوب عقل، فراست وذكاوتله تميز ايتمشلردر.
علم معرفتده، هنر وصنعتده الك زياده ترقى ايتمش بو جنسدندر.

۲) **جنس اصفر.** جنس اصفر يعنى موغول جنسنه منسوب

اولان خلقنڭ توسلری صاری، کوزلری کوچوك، کوزلریله قاشلرینڭ اوچلری یوقاری قالقمش، ساچلری قالین وقاتی، صقاللری سیره‌ك ویالڭز ایاکلرینڭ اوچنده، قولاقلری زور، ویڭاق سویاکلری چیقیقدر. ترقی ومدنیتده جنس ابیضدن صوڭره بونلر کلیور ایسه‌ده بو جنسه منسوب اولنلرڭ اکثریسی بالقاو وآز ایله قناعت ایدوب کله‌چکنی دوشونمیان آدملردر.

۳) **جنس اسود.** جنس اسود یاخود زنجیلرڭ توسلری قاره، ساچلری دخی قاره وقیورجق (بوتورکه)، بورونلری یاصی، ایرنلری قالین، گوده‌لری زور، تازا و صاغلامدر.

بونلرنڭ طوره طورغان یرلری.

جنس ابیضلر الڭ باشلیجه آوروپاده، آسیانڭ غربنده، آفریقانڭ شمالنده، آمریقاده یرلشمش اولان آدملردر.

جنس اصفرلر الڭ باشلیجه: آسیانڭ وسط و شرقنده، آمریقای شمالینڭ بعض یرلرنده وآوستڕالیانڭ بر قسمنده بولنان خلقلردر. جنس اسود آفریقاده وآوستڕالیانڭ بر قسمنده اوطوران خلقلردر.

جنس احمر ومالزلر ذکر اولنان اوچ جنسدن باشقه (جنس احمر) و (مالز) اسمنده دها ایکی جنس وار ایسه‌ده بونلر اهمیتسزدر. جنس احمرلر آمریقانڭ اصل یرلی اهالیسی اولوب توسلری باقر کبی قزغلتدر. بونلر هر کون انقراضده‌در.

مالزلر درلو درلو جنسلرڭ اختلاطندن حصوله کلمش اولوب باشلیجه آوستڕالیاده بولنمقده‌درلر.

سلاله. آوروپا اهالیسی باشلوجه درت (سلاله) یه یاخود (نسله) بولونمشدر.

برنجیسی : **لاتین سلاله‌سی**
ایکنجیسی : **جرمان سلاله‌سی**
اوچنجیسی : **اسلاو سلاله‌سی**
دردنجیسی : **مونغول سلاله‌سی**

КССР Ғылым Академиясы
Центральная научная библиотека
321
Академия ... АзФС ...

لاتین سلاله‌سی فرانسزلر، ایتالیانلر، اسپانیوللر، پورتکیزلر،

رومینلر، بلچیقا واسویچره‌نڭ بر قسملری وبونانیلر بوفرقه‌یه‌منسوب، اکثری قاتولیك مذهبنده‌در.

جرمان سلاله‌سی: گیرمانیالیلر، آوستریالیلر، اسویچ نورویچلیلر، دانیمارقه‌لیلر، ساقسون قومنه منسوب اولان انگلیزلر، فلمنکلیلر، بلچیقا واسویچره‌نڭ برر قسملری بوفرقه‌دن اولوب اکثری پروتستان (لوتران) مذهبنده‌درلر.

اسلاڤ سلاله‌سی: روسلر، صربلر، قاره طاغلیلر، بلغارلر، لهلیلر، بوفرقه یه منسوب اولوب اکثری (پراووصلاونی) مذهبنده‌در.

موغول سلاله‌سی: ترکلر، وینگریالیلر (مجارلر)، فینلر، قالموقلر، «وولغا» و «اورال» نهرلری آراسنده‌گی تاتارلر وباشکیرلر بو فرقه‌یه منسوب اولوب اکثری (اسلام) مذهبنده‌در.

دینلر

انسانلر (معبود) و (الله) طانیمق خصوصنده‌گی اختلافلرینه کوره ایکیگه آیریلورلر. اگر معبودی (بر) دیه اینانورسه **موحد** دینلور.

اگر بر نیچه معبودکه اینانسه **مشرك** دینلور.

موحدلر عبادتلرنده‌گی اختلافه کوره اوچکه بولونمشدر.

بتون پیغمبرلرڭ واللهدن ایندیریلان کتابلرڭ حق اولدیغنی اعتقاد ایدوب

انجیل ایله عمل ایدنلره: **نصارا** دینلور

قرآن ایله عمل ایدنلره: **مسلمان** دینلور

تورات ایله عمل ایدنلره: **یهودی** دینلور

مشرکلر: بونلر طاش، آغاچ، قویاش، ییلدیز، صغر، تچقان، اوت، کبی درلو درلو مخلوقاته عبادت ایدرلر. باشلیجه‌لری

بودده و براهما یاخود برهمن مذهبلر بدر .
بونلرك مقداری موحدلره کوره پك کوبدر . بونلره (مجوسی) دەدیرلر .

عمومیتله مقداری .

اهل کتاب	عیسوی	٤٣٦،٠٠٠،٠٠٠
	محمدی	٢٨٠،٠٠٠،٠٠٠
	موسوی	٧،٠٠٠،٠٠٠
مشرك	بوددهی	٥٠٠،٠٠٠،٠٠٠
	برهمنی	١٤٠،٠٠٠،٠٠٠
	عبدهٔ اصنام	١٥٤،٠٠٠،٠٠٠
		١،٥١٧،٠٠٠،٠٠٠

اصول اداره

حکومتلرك اصول ادارەلری اوچ درلو اولوب
برنجیسنه : **ادارهٔ مستقله**
ایکنجیسنه : **ادارهٔ مشروطه**
اوچنجیسنه : **ادارهٔ جمهوریه** دیرلر .

ادارهٔ مستقله پادشاهلق بابادن اوغله یاخود قرداشدن قرداشه وراثت طریقیله قالورسه و پادشاه اولان ذات کندیسی یالکز اجرای احکام ایدرسه اداره‌ٔ مستقله دینلور .

ادارهٔ مشروطه پادشاهلق کنه وراثت طریقیله قالور، لکن پادشاه ملت طرفندن صایلانمش اولان وکیللرك قراریله اجرای احکام ایدرسه (اداره‌ٔ مشروطه) دینلور .

ادارهٔ جمهوریه خلق طرفندن صایلانمش اولان وکیللر اوز آرالرنده اتفاق ومشاوره ایدوب اوچ درت سنه کبی معلوم بر زمان ایچون بر آدمنی پادشاه ایدرلر . هر بر ایشنی ملت وکیللری اجرا

ایدوب پادشاه آنی تصدیق ایدر. ملت طرفندن صایلانمش اولان وکیلاره (مبعوث) یاخود (دیپوتات) وآنارنگ جییلوب مشاوره ایدبکلری ونظام توزودکاری یرده (مجلس مبعوثان) یاخود (پارلامینت) دیلور.

لسان

الک متعارف ومشهور اولان تیللر

آوروپاده: فرانسزجه، انگلیزجه، آلمانجه، ایتالیانجه، روسجه.
آسیاده: فارسیجه، ترکجه، انگلیزجه، فرانسزجه، روسجه.
آفریقاده: عربجه، فرانسزجه، انگلیزجه.
آمریقاده: انگلیزجه، اسپانیولجه، فرانسزجه.
آوستralیاده: انگلیزجه، عربجه، فرانسزجه.

فرانسزجه بتون کرهٔ ارضده مقبول سیاسی، ادبی وفنی بر لسان عمومیدر.

صوڭ.

م. فاتح کریمی.